

**Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim
z dnia grudnia 2012 roku**

w sprawie uchwalenia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na rok 2013.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2007 Nr 70 poz. 473 z późn. zm.), art. 10 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na rok 2013 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowy Dwór Mazowiecki

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim w sprawie uchwalenia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na rok 2013

Zgodnie z art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142 poz 1591 z póź. zm.), art.4¹.1,ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2007 roku Nr 70 poz. 473 z póź. zm.) art. 10 ust.2 i ust.3, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2005r. Nr 179 poz.1485 z póź. zm.) prowadzenie działań związanych z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii, ochrony przed przemocą w rodzinie oraz integracji społecznej osób uzależnionych należy do zadań własnych gmin.

Ustawy wymieniają szczegółowo zadania, których realizacja powinna być prowadzona w oparciu o gminny program uchwalany rokrocznie przez Radę Miasta.

Przyjęcie uchwały pozwoli na wielokierunkowe działania zmierzające do zmniejszenia rozmiaru problemów społecznych mieszkańców Miasta Nowy Dwór Mazowiecki, wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, wpłynie na podniesienie świadomości społeczeństwa, na temat wagi czynników warunkujących zdrowie, pozwoli na zintegrowanie przedsięwzięć różnych podmiotów, które działają na rzecz poprawy zdrowego stylu życia społeczeństwa nowodworskiego.

**Załącznik
do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim
z dniagrudnia 2012 roku**

***Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii
dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki
na rok 2013***

Nowy Dwór Mazowiecki, grudzień 2012 rok

Wprowadzenie

Profilaktyka to działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi niekorzystnego zjawiska. Jest też jednym ze sposobów reagowania na zjawiska społeczne, które oceniane są jako szkodliwe i niepożądane. Ta ocena skłania do traktowania takich zjawisk w kategoriach zagrożeń i podejmowania wysiłków w celu ich eliminacji lub choćby ograniczenia. Powszechnie uważa się, że skuteczna profilaktyka jest optymalnym sposobem hamowania rozwoju lub ograniczania skali zjawisk uznanych za dolegliwe społecznie. Głównie z tego względu jest znacznie bardziej opłacalna niż kosztowne działania zaradcze, konieczne w sytuacji, gdy wzrasta skala niepożądanych zjawisk. Profilaktyka uzależnień oraz ograniczenie negatywnych skutków nadużywania oraz uzależnienia od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych w tym w szczególności ochrona przed przemocą stanowi jedno z poważniejszych wyzwań jakie stoją przed instytucjami publicznymi, samorządem lokalnym i społeczeństwem.

Alkoholizm i narkomania są zagrożeniem dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju społeczeństwa, rodziny a przede wszystkim dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym. To one najdotkliwiej odczuwają konsekwencje uzależnienia w rodzinie. Doświadczają agresywnych zachowań dorosłych, są zaniedbywane pod względem opiekuńczym i wychowawczym, częściej chorują, a w okresie późniejszym stanowią grupę podwyższonego ryzyka pod względem prawdopodobieństwa uzależnienia.

Łatwość dostępności środków psychoaktywnych, co deklarują młodzi respondenci badania diagnostycznego w tym zakresie, niewielka świadomość ryzyka związanego z ich przyjmowaniem a także presja rówieśnicza powodują, że obserwuje się bardzo niepokojące zjawiska używania alkoholu i środków psychoaktywnych przez uczniów nowodworskich szkół w tym również uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Towarzyszy temu nasilające się zjawisko przemocy rówieśniczej.

Zadaniem samorządu oraz osób zajmujących się zawodowo pomocą dziecku i rodzinie jest wspólne działanie na rzecz stworzenia jak najkorzystniejszych

warunków umożliwiających dzieciom i młodzieży prawidłowy rozwój oraz zapewnienie pomocy rodzinie w sytuacjach kryzysowych. Dużym wyzwaniem jest ograniczenie dostępu do środków zmieniających świadomość oraz zwiększenie wiedzy na temat ich szkodliwości. Podjęte działania powinny być odpowiedzią na potrzeby społeczne, a ich realizacja przebiegała na jak najwyższym poziomie merytorycznym i organizacyjnym.

Biorąc powyższe pod uwagę, na mocy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2007 r. Nr 70 poz. 473), ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 r. Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z dnia 20 września 2005 r.) opracowano, **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na rok 2013**, zwany dalej Programem.

Cele i zadania Programu sformułowano w oparciu o wyniki przeprowadzonej w roku 2011 na zlecenie Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim *Diagnozy lokalnych problemów społecznych*, stanowiącej załącznik do Programu.

1. Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu będzie Burmistrz miasta Nowy Dwór Mazowiecki za pośrednictwem Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych.

Program będzie realizowany m.in. we współpracy z podmiotami lokalnymi:

- a) Rada Miejska Nowego Dworu Mazowieckiego,
- b) Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego,
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- d) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- e) Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia,
- f) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- g) Straż Miejska Nowego Dworu Mazowieckiego,
- h) miejskie placówki oświatowe,

- i) Nowodworski Ośrodek Kultury,
 - j) Nowodworski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
 - k) organizacje pozarządowe oraz inne podmioty o których mowa w art. 3.ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- oraz podmioty o charakterze ponadlokalnym:
- l) Starostwo Powiatowe w Nowym Dworze Mazowieckim,
 - m) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
 - n) Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii,
 - o) Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - p) Mazowieckie Centrum Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej,
 - q) i inne
 - r) osoby fizyczne posiadające wiedzę, doświadczenie oraz kwalifikacje w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień, przeciwdziałania przemocy, pracy rodziną itp.

2. Zasady zlecania zadań realizowanych w ramach Programu

Zadania Programu będą zlecone do realizacji podmiotom posiadającym odpowiednie kwalifikacje, w tym organizacjom pozarządowym i osobom fizycznym, zgodnie z:

- a) ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- b) ustawą z dnia 24 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych
- c) ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych

3. Dane statystyczne w zakresie problemów uzależnień i przemocy

a) Dane Ogólnopolskie

Zgodnie z szacunkami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ok. 2% populacji stanowią osoby uzależnione od alkoholu, a 5-7% to osoby nadużywające alkoholu, tj. pijące ryzykownie i szkodliwie.

W Polsce w rodzinach dotkniętych problemem choroby alkoholowej żyje ok. 3 mln osób, w tym 1,5 mln stanowią dzieci. Szacuje się, że ok. 500 tys. polskich dzieci znajduje się w dramatycznej sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu.

Statystyki zawarte w raporcie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są alarmujące, coraz więcej młodych ludzi sięga po alkohol. Niecałe 10% chłopców szkół średnich to abstynenci. Wiek inicjacji alkoholowej obniżył się do 13 roku życia. Nawet sporadyczne picie alkoholu przez młodych ludzi jest często przyczyną pogorszenia wyników w szkole, konfliktów z rodzicami może doprowadzić do wystąpienia różnego rodzaju szkód i zachowań ryzykownych, m.in.: co 8 piętnastolatek oraz co 13 piętnastolatka uczestniczyli w kłótni lub sprzeczce z powodu alkoholu; około 13% 15-letnich chłopców oraz ponad 20% siedemnastolatków brało udział w bójce w związku z alkoholem; 12,6% chłopców oraz 6,3% dziewcząt przyznaje się iż w związku z piciem alkoholu miało problem z rodzicami. W przypadku 17-latków przyznaje się do tego co piąty młody człowiek; co dziesiąty 17 –latek przyznaje się iż z powodu picia alkoholu miał wypadek lub doznał uszkodzeń ciała(11,3%), niemal 6% 17 letnich dziewcząt z powodu picia alkoholu miało niechciane stosunki seksualne (badania ESPAD). Z danych PARPA wynika że młodzi często nie postrzegają alkoholu jako trucizny i nie wiedzą jak tak naprawdę alkohol wpływa na organizm człowieka.

b) Diagnostyka Nowego Dworu Mazowieckiego

Dane szacunkowe

Odnosząc się do ogólnopolskich statystyk, można przyjąć, że dla Nowego Dworu Mazowieckiego liczby te wynoszą: ok.550 osób uzależnionych od alkoholu, ok. 1400 osób pijących szkodliwie, ponad 2 000 osób żyjących w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, w tym ok. 350 dzieci (wiele z nich w bardzo trudnej sytuacji życiowej) oraz ponad 1 000 dorosłych i dzieci – ofiar przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym.

Wyniki diagnostyki lokalnych problemów społecznych realizowanej wśród dzieci i młodzieży nowodworskiej w roku 2011.

Do picia alkoholu przyznaje się 14% uczniów szkół podstawowych, 73% gimnazjalistów oraz 93% uczniów szkół ponad gimnazjalnych. Alkohol jest najczęściej spożywaną przez dzieci i młodzież w Nowym Dworze Mazowieckim substancją psychoaktywną.

Badania wykazały również, że stosowanie narkotyków w naszym mieście jest najbardziej obecne w szkołach ponadgimnazjalnych. Wśród gimnazjalistów do

kontaktu z narkotykami przyznało się 125 uczniów, w szkołach ponadgimnazjalnych 21% badanych. Średnia wieku kontaktu z narkotykami to 14-15 lat.

Pomoc społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim średnio rocznie obejmuje pomocą ok. 760 rodzin, w których żyje ogółem ok. 1635 osób. Średnio w przypadku ok. 200 rodzin, głównym powodem przyznania pomocy był problem alkoholowy.

Nie jest to równoznaczne z liczbą osób uzależnionych objętych pomocą Ośrodka, często w jednej rodzinie mamy do czynienia z kilkoma dysfunkcjami. W wielu przypadkach to właśnie alkohol jest ich przyczyną.

Wśród głównych powodów udzielania pomocy społecznej mieszkańcom Nowego Dworu Mazowieckiego w 2012 r. Ośrodek wyróżnia: niepełnosprawność (366 osób), bezrobocie (325 osób), choroba (313 osób), ubóstwo (226 osób), bezradność w sprawach opiekuńczo –wychowawczych (190 osób), rodziny niepełne (118), rodziny wielodzietne (38), ochrona macierzyństwa (62 osoby), bezdomność (12 osób), opuszczenie zakładu karnego (13 osób).

W 2012 roku pracownicy socjalni wypełnili 2 „Niebieskie Karty”. Liczba Niebieskich Kart Ci D sporządzonych przez Zespół Interdyscyplinarny:

- C-10
- D-10

Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny procedur „Niebieskiej Karty”, na skutek przemocy w rodzinie 6, w tym w 3 przypadkach alkohol był przyczyną przemocy.

4. Grupa docelowa Programu

Odbiorcami Programu będą mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki, w tym:

- dzieci i młodzież, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób uzależnionych i ryzykownie zażywających alkohol i inne środki psychoaktywne, będących w grupie ryzyka uzależnienia i przemocy, eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi, doświadczających i stosujących przemoc, wychowujących się w rodzinach z problemem uzależnień,
- dorośli nadużywający i uzależnieni od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,

- rodziny osób uzależnionych,
- doświadczający i stosujący przemoc,
- rodzice,
- nauczyciele nowodworskich szkół,
- przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się pracą z dziećmi i rodziną, uzależnionymi itp.,
- inne osoby spotykające się w życiu prywatnym i/lub zawodowym z problemami uzależnień i przemocy.

5. Cele Programu

Cel strategiczny: Ograniczenie skali zjawiska spożycia alkoholu i innych środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież oraz problemów związanych z używaniem i uzależnieniem od alkoholu i narkotyków wśród mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego.

5.1. Cele operacyjne:

- I. Zwiększenie dostępu do profesjonalnych działań pomocowych osobom z problemem uzależnienia i zagrożonych nim, doświadczających przemocy oraz ich rodzin a także dzieci i młodzieży doświadczających skutków uzależnienia rodziców.
- II. Ograniczenie występowania problemów związanych z nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu oraz zjawiska odurzania się alkoholem i innymi środkami psychoaktywnymi przez dzieci i młodzież poprzez prowadzenie działalności profilaktycznej, edukacyjnej i informacyjnej.

6. Formy i metody realizacji celów Programu:

Cel I. Zwiększenie dostępu do profesjonalnych działań pomocowych osobom z problemem uzależnienia i zagrożonych nim, doświadczających przemocy oraz ich rodzin a także dzieci i młodzieży doświadczających skutków uzależnienia rodziców.

- I. Zapewnienie dostępu do bezpłatnej pomocy specjalistycznej w tym:

1. porady i konsultacje w zakresie terapii uzależnień i ochrony przed przemocą,
2. programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową,
3. porady i konsultacje prawne,
4. porady i konsultacje psychologiczne i pedagogiczne i inne,
5. grupa wsparcia dla osób współuzależnionych, doświadczających przemocy domowej,
6. grupa wsparcia wspomagająca proces zdrowienia osób uzależnionych i współuzależnionych,
7. grupy edukacyjne dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem i przemocą, doświadczających skutków choroby alkoholowej rodziców, eksperymentującej ze środkami odurzającymi,
8. mediacje
9. programy socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży,
10. wyjazdów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodzin,
11. praca placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego i innych programów chroniących dzieci i młodzież obciążone chorobą alkoholową rodziców.
12. programy terapeutyczne dla dzieci i młodzieży w tym m.in. art terapii, reedukacji itp.
13. zakup materiałów i wyposażenia niezbędnego do realizacji działań,
14. podjęcie działań na rzecz dobrej współpracy służb społecznych i innych podmiotów.

II. Udzielanie pomocy osobom z problemem alkoholowym przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach realizacji procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.

II.1 Zadania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

1. motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej (wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje) lub wskazywanie miejsc gdzie taką pomoc uzyskają;

3. prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
4. współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
5. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
6. kontrola punktów sprzedaży alkoholu pod względem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz warunków pozwolenia na sprzedaż alkoholu;
7. wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży alkoholu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa w tym zakresie
8. Członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołuje Burmistrz, raz w roku, po uchwaleniu Programu przez Radę Miejską.
9. Zasady wynagrodzenia członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

9.1. Przewodniczący Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości nie większej niż 625 zł miesięcznie, tj. 125 zł za czynność tj.: udział w posiedzeniu Komisji, dyżur, kontrola punktu sprzedaży alkoholu.

9.2. Wynagrodzenie jest naliczane na podstawie sporządzonej listy obecności, proporcjonalnie do liczby czynności.

9.3. Członkowie Komisji pobierają wynagrodzenie w wysokości 75 zł za czynność zleconą przez Przewodniczącego, nie więcej niż 375 zł miesięcznie. Wynagrodzenie jest naliczane proporcjonalnie do liczby zrealizowanych i udokumentowanych czynności. Liczba czynności płatnych w miesiącu nie może przekraczać 5.

9.4. Przewodniczący Komisji przedkłada Burmistrzowi Miasta listę wynagrodzeń członków Komisji za miesiąc poprzedni,

9.5. Lista wynagrodzeń powinna być sporządzona na podstawie:

- listy obecności członków Komisji na dyżurach,
- listy obecności członków na posiedzeniach Komisji,
- potwierdzonego udziału w kontroli punktu sprzedaży alkoholu,
- indywidualnych kart czynności prowadzonych przez członków Komisji.

9.6. Regulamin pracy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych określa Burmistrz miasta Nowy Dwór Mazowiecki w formie zarządzenia.

III. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych, placówek oświatowych w rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

1. Dofinansowanie pobytu osób nietrzeźwych dowożonych z terenu Nowego Dworu do placówek realizujących zadania Izby Wyrzeźwień.
2. Zapewnienie opieki osobom nietrzeźwym oraz dostępu do informacji o możliwości uzyskania pomocy terapeutycznej.
3. Zapewnienie transportu, we współpracy ze Strażą Miejską i Policją, osobom nietrzeźwym do placówek.

Cel II. Ograniczenie występowania problemów związanych z nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu oraz zjawiska odurzania się alkoholem i innymi środkami psychoaktywnymi przez dzieci i młodzież poprzez prowadzenie działalności profilaktycznej, edukacyjnej i informacyjnej.

I. Dofinansowanie i/lub finansowanie oraz realizacja programów profilaktyki uzależnień i przemocy rówieśniczej w szkołach adresowanych do dzieci i młodzieży, kadry pedagogicznej oraz rodziców i opiekunów.

II. Dofinansowanie i/lub finansowanie oraz realizacja warsztatów rozwoju osobistego i umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych marginalizacją oraz doświadczających negatywnych skutków uzależnienia rodziców.

III. Udzielanie placówkom oświatowym merytorycznego wsparcia w zakresie budowania i realizacji szkolnego programu profilaktyki.

IV. Dofinansowanie i/lub finansowanie oraz realizacja środowiskowych programów profilaktycznych,

V. Dożywanie dzieci i młodzieży uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

VI. Zapewnienie dzieciom i młodzieży, w szczególności uczestniczącym w programach profilaktycznych, dostępu do atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego, w tym m.in.: finansowanie zajęć pozalekcyjnych: sportowych, tanecznych, kulturalno-artystycznych, zajęć prowadzonych przez animatorów, kulinarnych, plastycznych, „kół zainteresowań”, organizowanie okolicznościowych spotkań np. zabawy mikołajkowej, balu noworocznego, dnia dziecka itp.

VII. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia i poprawy standardu funkcjonujących placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego.

VIII. Organizowanie i finansowanie/dofinansowanie szkoleń, konferencji, seminariów i warsztatów edukacyjnych, podnoszących kompetencje zawodowe pracowników placówek oświatowych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, lekarzy pierwszego kontaktu, pielęgniarek i położnych, pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów i strażników miejskich, członków MKRPA.

IX. Zakup materiałów informacyjnych, edukacyjnych, czasopism i książek na temat profilaktyki uzależnień, rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej.

X. Udział w profilaktycznych kampaniach społecznych oraz podejmowanie działań edukacyjnych adresowanych do mieszkańców miasta w zakresie problemów związanych z profilaktyką uzależnień.

XI. Organizowanie i finansowanie/dofinansowanie szkoleń dla sprzedawców punktów alkoholowych pod względem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

XII. Prowadzenie działań edukacyjnych wśród kierowców i rowerzystów na temat ryzyka związanego z prowadzeniem pojazdów pod wpływem środków zmieniających świadomość.

XIII. Doposażenie służb, w tym Policji, Straży Miejskiej, pracowników socjalnych, itp. w materiały edukacyjne oraz inne środki w tym np. testery narkotykowe zwiększające ich możliwości skutecznego działania w zakresie profilaktyki uzależnień i ochrony przed przemocą.